

Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας

Τόμ. 10 (2003)

Διακυβέρνηση

Jochen Blaschke (ed.), Multi-level discrimination of Muslim women in Europe

Ηλίας Κατσούλης

doi: [10.12681/sas.713](https://doi.org/10.12681/sas.713)

Copyright © 2015, Ηλίας Κατσούλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κατσούλης Η. (2015). Jochen Blaschke (ed.), Multi-level discrimination of Muslim women in Europe. *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*, 10, 283–284. <https://doi.org/10.12681/sas.713>

πλαίσια σε παραγωγή του υποκειμένου από τους Λόγους και την εξουσία (Foucault), σε κυριαρχία της ρητορικής επί της λογικής και σε συνεχή μετατόπιση του νοήματος (Derrida).

Το βιβλίο κλείνει μ' ένα συμπερασματικό μέρος, όπου εκφράζεται και η άποψη των συγγραφέων για τη σημερινή κατάσταση της συζήτησης: Μια δέσμευση ενάντια σε θετικιστικές προσεγγίσεις που απορρίπτουν την αναφορά στην κοινωνική διάσταση της γνώσης, με μια παράλληλη υπεράσπιση της σημασίας του φιλοσοφικού επιχειρήματος απέναντι στις αυτοαναϊρούμενες και ισοπεδωτικές μεταμοντέρνες κριτικές θεωρούμε ότι συνοψίζει τη θέση τους.

Μιχάλης Σκομβούλης

Jochen Blaschke (ed.), *Multi-level discrimination of Muslim women in Europe*, Edition Parabolis, Berlin 2000, 542 σελ.

Το πρόβλημα των διακρίσεων σε βάρος μουσουλμάνων γυναικών που ζουν σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αυτό που απασχολεί τους συγγραφείς του συλλογικού αυτού τόμου. Οι μελέτες που περιλαμβάνονται αναφέρονται σε χώρες όπως η Γερμανία, η Δανία, η Μ. Βρετανία, η Ιταλία και η Ισπανία. Η επιλογή αυτών των χωρών στηρίχτηκε, περισσότερο, στον μεγάλο αριθμό μουσουλμάνων που ζει σ' αυτές τις χώρες, όπως επίσης και στην ύπαρξη εμπειρικών ερευνών σε μια διάρκεια χρόνου που επιτρέπει τη συναγωγή σοβαρών συμπερασμάτων. Η υπόθεση εργασίας από την οποία οι συγγραφείς εκκινούν είναι ότι οι μουσουλμάνες γυναίκες στην Ευρώπη ανήκουν σε μια ομάδα η οποία υφίσταται πολλαπλές διακρίσεις. Αυτές οι διακρίσεις οφείλονται κυρίως στο γεγονός ότι είναι μουσουλμάνες και ζουν σε ένα συγκεκριμένο περιβάλλον, το οποίο λόγω θρησκείας και παράδοσης δεν αναγνωρίζει στη γυναίκα τα δικαιώματα που της αναγνωρίζει ο δυτικός πολιτισμός. Για να αναδείξουν τη θέση των μουσουλμάνων γυναικών στις δικές τους, περισσότερο κλειστές κοινωνίες και τις αιτίες των διακρίσεων, ερευνούν συστηματικά τον βίοκόσμο όσο και την ατομική ιστορία των γυναικών που έχουν εντάξει στο ερευνητικό τους δείγμα. Εκείνο που η έρευνα αυτή εξ αρχής δείχνει είναι ότι οι διακρίσεις σε βάρος αυτών των γυναικών δεν περιορίζονται στον δικό τους κλειστό κόσμο, αλλά εκδηλώνονται και στον εξωτερικό τους κόσμο: στον χώρο εργασίας (για όσες εργάζονται) και στις επαφές τους με τον μη

μουσουλμανικό περίγυρό τους. Είναι σαν οι διακρίσεις που υφίστανται στην οικογένεια και τη μουσουλμανική τους κοινότητα να αντανακλώνται και στην κοινωνία που τις φιλοξενεί. Αυτό το γεγονός δημιουργεί ένα καθεστώς 'πολλαπλών διακρίσεων', εναντίον του οποίου οι μουσουλμάνες γυναίκες είναι αδύνατον να αντισταθούν από μόνες τους. Κάθε χώρα η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο αυτής της έρευνας εμφανίζει ιδιαιτερότητες αλλά και ομοιότητες στο καθεστώς αυτών των διακρίσεων. Οι ερευνητές και οι ερευνήτριες, πέρα από την αναγνώριση και την κατανόηση αυτού του προβλήματος που κυρίως επιδιώκουν, ενδιαφέρονται και για την κατάθεση συγκεκριμένων προτάσεων προς τις χώρες υποδοχής μεταναστών, αλλά και την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση, με σκοπό να προκαλέσουν δράσεις που θα μπορούσαν να βελτιώσουν τη θέση των γυναικών αυτών. Η ιδέα που κυριαρχεί σε όλες τις μελέτες αυτού του τόμου είναι ότι ο καλύτερος και αποδοτικότερος τρόπος καταπολέμησης των διακρίσεων σε βάρος των μουσουλμάνων γυναικών είναι η σταδιακή ένταξή τους στην κοινωνία στην οποία ζουν. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο χρειάζονται προγράμματα επιμόρφωσής τους τόσο στην ξένη γλώσσα όσο και προγράμματα για την επαγγελματική τους κατάρτιση. Πέραν όμως από αυτά χρειάζεται οι διάφορες οργανώσεις: πολιτικά κόμματα, NGOs, συνδικάτα κ.λπ., σε τοπικό, σε εθνικό, αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των αλλοδαπών στις οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών. Από την άλλη μεριά οι υπηρεσίες, όπως π.χ. η εκπαίδευση, η περίθαλψη, η επιμόρφωση, χρειάζεται επίσης να λαμβάνουν υπόψη τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες αλλά και εκείνες του φύλου, ώστε να γίνονται περισσότερο προσιτές και αποδεκτές από τους αλλοδαπούς και ιδιαίτερα από τις γυναίκες. Η συγκεκριμένη πρόταση μάλιστα καλεί εκπαιδευτικούς, γιατρούς, κοινωνικούς λειτουργούς στις επαφές τους και στη συνεργασία τους, ιδιαίτερα με τις μουσουλμάνες γυναίκες, να δείχνουν περισσότερη κατανόηση στις πολιτισμικές τους ιδιαιτερότητες και στις θρησκευτικές τους ευαισθησίες. Πέρα από αυτά αναγνωρίζεται η ανάγκη δημιουργίας ιδιαίτερων υπηρεσιών και κέντρων υποστήριξης για τις μουσουλμάνες γυναίκες και μάλιστα για εκείνες που έχουν πέσει θύματα σωματικής και σεξουαλικής κακοποίησης.

Για τους ενδιαφερόμενους στα θέματα αυτά έλληνες επιστήμονες αναφέρουμε τα ονόματα των συγγραφέων του συλλογικού αυτού τόμου:

J. Blaschke και S. Sabanovic (Γερμανία), M. Cakmak και J.A. Arabac (Δανία), M. Anwar και F. Shah (M. Βρετανία), G. Campani (Ιταλία) και G. Dietz (Ισπανία).